

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi T-496/11

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik
versus
Euroopa Keskpank (EKP)

Majandus- ja rahapoliitika — EKP — Tühistamishagi — Eurosüsteemi järelevalvepoliitika raamdokument — Vaidlustatav akt — Vastuvõetavus — Väärtpaberite makse- ja arveldussüsteemide järelevalve — Keskse vastaspoolega kliiringusüsteemidele kohaldatav nõue, et nende asukoht oleks eurosüsteemi kuuluvas riigis — EKP pädevus

Kokkuvõte – Üldkohtu otsus (neljas koda), 4. märts 2015

- Tühistamishagi — Vaidlustatavad aktid — Aktid, mille eesmärk on tekitada siduvaid õiguslikke tagajärgi — Euroopa Keskpanga avaldatud järelevalvepoliitika raamdokument, mis kehtestab väärtpabereid käsitlevate tehingute kliiringus osalevate kesksete vastaspoolte asukohanõude — Hõlmamine*
(ELTL artikkel 263)
- Tühistamishagi — Hagi, mis on esitatud varasemat tähtaegselt vaidlustamata otsust kinnitava akti peale — Vastuvõetamatus — Mõiste „kinnitav akt” — Akt, mis sisaldab varasema akti sätte muudatust — Välistamine*
(ELTL artikkel 263)
- Tühistamishagi — Liikmesriigi hagi — Hagi, mis on esitatud Euroopa Keskpanga akti peale — Põhjendatud huvi tõendamine ei ole vastuvõetavuse tingimus — Liikmesriigi mitteosalemine teatavates majandus- ja rahaliidu valdkondades — Mõju puudumine*
(ELTL artikli 263 teine ja neljas lõik; EL lepingule ja EL toimimise lepingule lisatud protokollid 4 ja 15)
- Euroopa Keskpank — Euroopa Keskpankade Süsteemi pädevused — Maksesüsteemide tõrgeteta toimimise edendamine — Väärtpaberite kliiringusüsteemide järelevalveraamistiku vastuvõtmine — Välistamine*
(ELTL artikli 127 lõige 2; EL lepingule ja EL toimimise lepingule lisatud protokollid 4 artikkel 22)
- Euroopa Liit — Pädevuse omistamine — Kaudne omistamine — Tingimused — Euroopa Keskpanga tuletatud pädevus reguleerida väärtpaberite kliiringusüsteeme — Puudumine*
(ELL artikli 13 lõige 2, ELL artikkel 48 ja ELTL artikli 129 lõige 3; EL lepingule ja EL toimimise lepingule lisatud protokollid 4 artikkel 22)

1. Euroopa Keskpanga avaldatud eurosüsteemi järelevalvepoliitika raamdokument, mis kehtestab eurosüsteemi mittekuuluvates liikmesriikides asuvatele kesksetele vastaspooltele asukohanõude, kujutab endast akti, mille peale saab ELTL artikli 263 aluse esitada tühistamishagi.

Selleks, et teha kindlaks, kas akt võib tekitada õiguslikke tagajärgi ja seetõttu olla ELTL artikli 263 kohase tühistamishagi alusel vaidlustatav, tuleb analüüsida selle sõnastust ning esitamise asjaolusid, sisu ning selle autori tahet. Esiteks, akti sõnastuse ja selle esitamise asjaolude osas võimaldab selline analüüs hinnata, kuidas võisid sellest põhjendatult aru saada huvitatud pooled. Järelevalvepoliitika raamdokumendi vaidlusalune lõik, mis puudutab väärtpabereid käsitlevate tehingute kliiringus osalevate kesksete vastaspoolte asukohta ja mis on avaldatud väljaspool institutsiooni, kasutab imperatiivset sõnastust, mis on väga üksikasjalik, hõlbustamaks selle kohaldamist. Samuti juhul, kui eurosooni liikmesriikide maksesüsteeme reguleerivad asutused peaksid leidma, et nad peavad tagama vastavuse järelevalvepoliitika raamdokumendis kehtestatud asukohanõudele, võib keskne vastaspool, kes ei vasta nimetatud raamdokumendis sisalduvatele kriteeriumidele, jääda ilma juurdepääsust teistele väärtpaberitehingute töötlemisahela osalistele.

Teiseks, mis puudutab järelevalvepoliitika raamdokumendi sisu, siis euroalas asumise nõue nende kesksete vastaspoolte puhul, kelle tegevus ületab selles raamdokumendis täpsustatud künniseid, tähendab õiguskorda uue normi lisamist, kuna taoline nõue ei esine üheski varasemas õigusnormis. Kolmandaks, mis puudutab Euroopa Keskpanga kavatsust järelevalvepoliitika raamdokumendi vastuvõtmisel, siis oli selle dokumendi eesmärk tagada, et kesksed vastaspool, kelle tegevus ületab selles kehtestatud künniseid, peaks kinni asukohanõudest, ning kuna järelevalvepoliitika raamdokumendi sõnastuses ei kinnita miski vastupidist, on seetõttu tegemist Euroopa Keskpanga lõpliku seisukohaga.

(vt punktid 31, 32, 34, 37, 39, 45, 48, 50, 51, 53 ja 54)

2. Otsuse suhtes, mis üksnes kinnitab varasemat tähtaegselt vaidlustamata otsust, esitatud tühistamishagi on vastuvõetamatu. Otsus on üksnes varasema otsuse kinnitus juhul, kui see ei sisalda võrreldes varasema meetmega midagi uut, ning sellele ei eelnenud varasema meetme adressaadi olukorra uut kaalumist. Juhul, kui määruse sätet muudetakse, tekib taas võimalus esitada hagi, ja mitte üksnes selle sätte, vaid ka kõigi teiste sätete peale, mis isegi vaatamata sellele, et neid ei ole muudetud, moodustavad kõnealuse sättega ühe terviku.

Euroopa Keskpanga avaldatud järelevalve raamdokumendi, mis kehtestab eurosüsteemi mittekuuluvates liikmesriikides asuvatele kesksetele vastaspooltele asukohanõude, peale esitatud hagi puhul ei tähenda asjaolu, et Euroopa Keskpank võis varasemates aktides väljendada asukohapoliitika põhimõtet, mida võiks kohaldada kesksetele vastaspooltele, et akt liigitatakse järelevalvepoliitika raamdokumendi suhtes kinnitavaks aktiks, kuna kõnealune asukohapoliitika on selles sätestatud muudetud kujul.

(vt punktid 59–62)

3. Ühendkuningriigil on ELTL artikli 263 teise lõigu alusel liikmesriigina õigus esitada hagi Euroopa Keskpanga aktide peale, ilma et talle laieneksid ELTL artikli 263 neljandas lõigus sätestatud tingimused. Seega, kuigi EL toimimise lepingu protokoll nr 15 kohaselt teatavaid EL toimimise lepingu ja Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja protokoll sätteid Ühendkuningriigi suhtes ei kohaldata, jääb viimasele siiski õigus esitada hagi ja paluda liidu kohtul tuvastada, ega Euroopa Keskpank ei ole oma pädevusi ületanud.

(vt punktid 73 ja 75)

4. Euroopa Keskpangal ei ole väärtpaberite kliiringutehinguid teostavate infrastruktuuride reguleerimiseks vajaminevat pädevust, mistõttu tuleb järelevalvepoliitika raamdokument osas, mis näeb väärtpaberite kliiringuga seotud kesksetele vastaspooltele ette euroalas asumise nõue, pädevuse puudumise tõttu tühistada.

Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja protokollis artikkel 22 näeb ette, et Euroopa Keskpank võib kehtestada eeskirju efektiivsete ja usaldatavate arveldus- ja maksesüsteemide tagamiseks liidu piires ja teiste riikidega, kuna see pädevus on üks Euroopa Keskpanga käsutuses olev vahend eurosüsteemile ELTL artikli 127 lõikega 2 ette nähtud ülesande täitmiseks, mis on edendada maksesüsteemide tõrgeteta toimimist. Maksesüsteem ELTL artikli 127 lõike 2 tähenduses kuulub rahaliste vahendite ülekannete valdkonda. Seega, kuigi niisugune määratlus võib sisaldada keske vastaspoole kliiringutehingute „likviidsete vahendite” komponenti, ei ole see nii „väärtpabereid” puudutava komponendi puhul, sest olgugi et neid saab käsitada rahaliste vahendite ülekannete objektina, ei kujuta need endast makseid. Analoogne järeldus kehtib ka põhikirja artiklis 22 kasutatud mõiste „kliiringu- ja maksesüsteemid” puhul.

Igal juhul tuleneb sellest, et põhikirja artikliga 22 Euroopa Keskpanngale antud õigust kehtestada eeskirju tuleks vaadelda nii, et see piirdub ainult kliiringusüsteemiga. Järelikult, kuna põhikirja artikkel 22 ei viita otseselt väärtpaberite kliiringule, tuleb järeldada, et mõiste „kliiringu- ja maksesüsteemid” valiku mõte oli pigem rõhutada, et Euroopa Keskpangal on pädevus kehtestada eeskirju, et tagada maksesüsteemide, sealhulgas kliiringufaasi sisaldavate maksesüsteemide tõhusus ja turvalisus, kui et anda talle autonoomne eeskirjade kehtestamise pädevus kõikide kliiringusüsteemide osas.

(vt punktid 88, 89, 97–101 ja 110)

5. Kui asutamisleping paneb institutsioonile konkreetse ja täpse ülesande, siis tuleb tõdeda, et ta annab talle samas ka vajaliku pädevuse selle ülesande täitmiseks, muidu ei oleks sellel asutamislepingu sättel mingisugust kasulikku mõju. Siiski tuleb tuletatud määrusandluspädevust, mis moodustab ELL artikli 13 lõikes 2 sätestatud pädevuse andmise põhimõttest erandi, tõlgendada kitsalt. Kohtupraktika tunnustab niisugust tuletatud pädevust vaid erandjuhul ja tingimusel, et see on vajalik asutamislepingu või asjaomase alusmääruse normide kasuliku mõju tagamiseks.

Kuigi maksesüsteemide ja väärtpaberite kliiringusüsteemide vahel on tõepoolest väga tihedad seosed ning väärtpaberite kliiringuinfrastruktuure mõjutavad häired võivad avaldada mõju ka maksesüsteemidele ja häirida seetõttu nende tõrgeteta toimimist, ei ole selliste seoste olemasolu aga piisav, et põhjendada Euroopa Keskpanngale kaudselt väärtpaberite kliiringusüsteemide reguleerimise pädevuse omistamist, kuna EL toimimise leping näeb otseselt ette Euroopa Keskpanngale selliste pädevuste andmise võimaluse. ELTL artikli 129 lõike 3 näeb ette lihtsustatud muudatusmehhanismi, mis kaldub teatavate Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja sätete, sealhulgas artikli 22 osas kõrvale ELL artiklis 48 sätestatust.

(vt punktid 104–108)